

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCURESTI
FACULTATEA DE ECONOMIE TEORETICA SI APLICATA

TEZA DE ABILITARE
DE LA CRESTERE ECONOMICA LA
DEZVOLTARE DURABILA.
ROLUL INSTITUTIILOR SI MEDIULUI DE AFACERI
IN PROMOVAREA UNUI VIITOR SUSTENABIL

Rezumat

Autor
Conf.univ.dr.
Gabriel Ilie STAICU

București
2024

Teza de abilitare este fundamentală în cariera academică a unui cadru didactic universitar, servind drept un pas important către obținerea distincției academice de profesor și, mai larg, a recunoașterii științifice. Este o lucrare cuprinzătoare ce demonstrează capacitatea candidatului de a elabora cercetări științifice, de a contribui semnificativ la dezvoltarea literaturii economice și de a coordona în viitor studenți doctoranzi. Această lucrare, ce succede firesc disertația mea de doctorat, scoate în evidență o analiză mai amplă asupra dezvoltării durabile prin prisma creșterii economice și a cadrului instituțional care ghidează mediul de afaceri către progres. În acest sens, se dovedește extrem de util portofoliul meu academic, centrat pe cele mai semnificative contribuții în temele menționate mai sus. În plus, planul meu de dezvoltare viitoare, atât ca profesor, cât și ca cercetător, poate fi găsit într-o secțiune dedicată acestei teme. Așadar, prezenta teză de abilitare este compusă din două părți principale.

Prima parte este dedicată **DIRECȚIILOR PRINCIPALE DE CERCETARE** centrate pe problemele relevante pentru societatea noastră modernă, cum ar fi creșterea economică (cu un accent special pe noua teorie a creșterii), dezvoltarea umană și sustenabilitatea mediului înconjurător. Aceste direcții își propun să contribuie la o înțelegere mai profundă a modului în care creșterea economică, dezvoltarea, bunăstarea umană și sustenabilitatea sunt interconectate.

Un accent special pe evidențele empirice din România, membrii UE și politicile europene este inclus în această primă parte. În ultimii ani, Uniunea Europeană a subliniat din ce în ce mai mult importanța integrării principiilor dezvoltării durabile în politicile sale economice din cauza necesității urgente de a aborda schimbările climatice și epuizarea resurselor. Dezvoltarea durabilă, așa cum este definită de Raportul Brundtland, este „dezvoltarea care satisface nevoile prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi”. Acest concept cuprinde două dimensiuni critice: cea economică și cea de mediu. Dimensiunea economică se concentrează pe stimularea creșterii și prosperității prin utilizarea eficientă a resurselor, inovație și distribuirea echitabilă a bogăției. Pe de altă parte, dimensiunea de mediu subliniază necesitatea protejării și conservării resurselor naturale, ecosistemelor și biodiversității.

Creșterea economică și dezvoltarea umană deschid această primă secțiune. Dezvoltarea economică este determinantă pentru societate, deoarece duce la îmbunătățirea standardelor de viață și la creșterea calității vieții. Prin promovarea creșterii economice, țările pot crea mai multe locuri de muncă, pot crește nivelul veniturilor și pot atenua fenomenul sărăciei. Această creștere facilitează accesul la servicii de sănătate mai bune, educație și infrastructură, care sunt

esențiale pentru îmbunătățirea bunăstării individuale și progresului societății. Potrivit lui Amartya Sen, dezvoltarea economică extinde libertățile reale de care se bucură oamenii oferindu-le oportunități de a beneficia de standarde de viață mai ridicate. În plus, dezvoltarea economică contribuie la stabilitatea socială și coeziunea politică prin reducerea inegalității și crearea unor comunități mai incluzive. Dezvoltarea economică oferă, de asemenea, guvernelor resursele necesare pentru a investi în bunuri și servicii publice, cum ar fi educația, sănătatea și siguranța publică, care sunt esențiale pentru bunăstarea și stabilitatea socială. În acest sens, Indicele Dezvoltării Umane oferă o înțelegere mai nuanțată a dezvoltării, recunoscând că fenomenul creșterii economice nu reflectă pe deplin progresul unei societăți pe termen lung.

Această viziune tradițională, care a dominat gândirea economică a secolului XX, este urmată de o analiză a dezvoltării durabile, deoarece aceasta este recunoscută pe scară largă ca fiind insuficientă pentru a aborda provocările multidimensionale ale societății contemporane. Așa cum subliniază Stiglitz, Sen și Fitoussi, concentrarea exclusivă pe dimensiunea economică a progresului societății poate duce la politici care amplifică problemele de mediu, cum ar fi schimbările climatice, epuizarea resurselor și poluarea. După cum indică Upreti, economia este un subsistem al mediului, iar ignorarea limitelor ecologice poate duce la practici nesustenabile care epuizează capitalul natural și degradează ecosistemele. Noi indici agregați, cum ar fi Indicele de Performanță a Mediului dezvoltat de Universitatea Yale, au fost creați pentru a măsura sănătatea mediului și sustenabilitatea. Prin includerea calității aerului, resurselor de apă, biodiversității și politicilor privind schimbările climatice, acest indice permite țărilor să urmărească performanța în materie de mediu și să identifice indicatorii ce trebuie îmbunătățiți. Prin urmare, o combinație de indicatori economici, cum ar fi creșterea PIB-ului, rate de ocupare a forței de muncă și nivelul venitul național, alături de indicatori de mediu, precum emisiile de carbon, consumul de resurse și sănătatea biodiversității, precum și indicatori sociali, cum ar fi educația, accesul la îngrijiri medicale și inegalitatea veniturilor, sunt integrate în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă pentru a măsura performanța în materie de sustenabilitate.

Rezultatele cercetării din lucrările pe care le-am selectat pentru această teză sugerează că dimensiunea de mediu a dezvoltării ar trebui văzută ca un element complementar și nu ca un substituent pentru dezvoltarea economică. Obiectivele de Dezvoltare Durabilă vizează toate segmentele societății, inclusiv guvernele, societatea civilă, organizațiile non-profit și sectorul privat. Astfel, se recunoaște pe scară largă că sectorul privat este esențial în atingerea acestor obiective datorită resurselor și naturii activităților sale. Schaltegger subliniază că antreprenorii sunt esențiali în tranziția către o economie și societate sustenabilă prin crearea de soluții

inovatoare pentru provocările curente privind mediul. Concluzii similare din cercetări similare arată că firmele private sunt principalii generatori de soluții pentru economie, societate și mediu. Mai mult, Scheyvens et.al. subliniază că sectorul privat are capacitățile umane și de capital necesare pentru a ajuta guvernul în atingerea țăintelor de dezvoltare durabilă. În evaluarea acestui rol, alte lucrări de cercetare oferă constatări similare, concluzionând că sectorul privat are o contribuție semnificativă prin furnizarea de resurse, expertiză și experiență practică. De asemenea, Agenda 2030 a UE subliniază că sectorul privat este un actor esențial și are o contribuție semnificativă la trecerea la un model sustenabil de economie verde. Deși implementarea obiectivelor se bazează inclusiv pe eforturi voluntare, dezbaterile între guverne și sectorul privat continuă în ceea ce privește responsabilitățile obligatorii față de cele voluntare. Moldavska și Welo subliniază o nouă strategie de afaceri holistică care se concentrează pe rezultatele sociale și de mediu alături de beneficiile economice. Analizând rolul guvernănei participative, Florini și Pauli au subliniat necesitatea unei coordonări și a unui sprijin din partea sectorului public pentru a facilita investițiile sectorului privat menite a contribui la îndeplinirea acestor obiective ale UE. Roos et.al. au identificat beneficiile evaluărilor de impact asupra mediului, inclusiv conservarea biodiversității și a ecosistemelor, participarea publicului și accesul la informații, atenuarea impactului asupra mediului și conformitatea cu reglementările. Aceste beneficii ajută sectorul privat să integreze dezvoltarea durabilă în strategiile lor de dezvoltare a afacerilor. Prin urmare, antreprenoriatul, cadrul instituțional și inovațiile sunt recunoscute ca fiind indispensabile în ecuația dezvoltării durabile. Antreprenorii stimulează creșterea economică, promovează incluziunea socială și soluționează provocările de mediu prin idei inovatoare și practici durabile. Rolul lor, explorat mai detaliat în această teză, este crucial în crearea unui viitor mai rezistent și durabil, evidențind necesitatea unor politici și investiții de sprijin care să promoveze ecosistemele antreprenoriale.

Această secțiune inițială a tezei își propune să sintetizeze concluziile și contribuțiile derivate din cercetările mele publicate atât în reviste și cărți, naționale sau internaționale. Studiile incluse în portofoliul aferent tezei demonstrează o abordare multidimensională menită a înțelege dinamica progresului economic în contextul economiilor de piață. Acestea subliniază rolul fundamental al antreprenoriatului de factor catalizator pentru inovație și progres economic, ilustrând modul în care cadrul instituțional orientează stimulentele în activitatea antreprenorială. Mai mult, aceste lucrări subliniază importanța drepturilor de proprietate bine definite și a aranjamentului instituțional în promovarea unei creșteri economice durabile. În

plus, cercetarea explorează intersecția activităților economice cu sustenabilitatea mediului și bunăstarea socială. În mod particular, aceasta examinează modul în care politicile economice curente influențează consumul de energie regenerabilă, comerțul electronic și echitatea socială. Prin examinarea costurilor de tranzacție și a mediului de reglementare, studiile subliniază modul în care acești factori influențează deciziile de afaceri și performanța economică generală a unei țări. În general, lucrările prezentate la conferințe, articolele și cărțile menționate mai sus oferă o perspectivă cuprinzătoare asupra modului în care teoriile economice și politicile publice se intersectează cu preocupările sociale și de mediu. Ele oferă perspective valoroase asupra complexității atingerii obiectivelor de dezvoltare durabilă, promovând creșterea incluzivă și guvernarea eficientă.

A doua parte, **EVOLUȚII ÎN ACTIVITATEA DIDACTICĂ ȘI ACADEMICĂ**, ilustrează evoluțiile din cariera mea academică, atât la nivel personal ca profesor, cât și în cadrul comunității academice mai largi a ASE. Această secțiune evidențiază diversele roluri de predare pe care le-am avut începând cu anul 2000 și eforturile mele de a îmbunătăți continuu experiența de învățare pentru studenți. De asemenea, prezintă implicarea mea în comunitatea ASE, prin proiecte de cercetare și inițiative menite să promoveze obiectivele comunității noastre academice.

În domeniul cercetării științifice, am demonstrat un angajament constant în explorarea determinantilor creșterii economice și dezvoltării umane. Cercetarea mea asupra creșterii și dezvoltării economice, economiei instituționale și mediului de afaceri s-a concretizat în peste 40 de publicații (ca autor, coautor sau editor) în cărți, reviste științifice și conferințe. Mai recent, așa cum ilustrează cercetările incluse în această teză, am dovedit un angajament puternic în explorarea complexității sistemelor economice și a impactului lor asupra dezvoltării durabile. Mai mult, acest demers din prezent mă stimulează să explorez, în viitorul apropiat, oportunități de cercetare interdisciplinară care să facă legătura între economie, ecologie, sociologie și tehnologie. Urmând o abordare echilibrată, intenționez să îmi dezvolt continuu atât activitatea de cercetare, cât și contribuțiile la comunitatea noastră academică, în special la inițiativele strategice ale universității noastre legate de acreditările internaționale.